

УДК [(334.716:67):330.341.1](477)

Железнякова Олена Олександрівна

магістр кафедри бізнес-економіки

Київський національний університет

технологій та дизайну

Железнякова Елена Александровна

магистр кафедры бизнес-экономики

Киевский национальный университет

технологий и дизайна

Zheleznyakova E.

magistr

Kiev National University

of Technology and Design

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

**ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ
ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ
ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ**

**INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISES OF LIGHT INDUSTRY
IN THE CURRENT ECONOMIC CONDITIONS**

Анотація: Досліджено сучасний стан, виявлені недоліки, переваги та перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості в Україні.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, легка промисловість, підприємство.

Аннотация: Исследовано современное состояние, выявлены недостатки, преимущества и перспективы развития инновационной деятельности предприятий легкой промышленности в Украине.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, легкая промышленность, предприятие.

Summary: The current status and identified weaknesses, the advantages and prospects of development of innovative activity of the enterprises of light industry in Ukraine.

Keywords: innovation, innovation, light industry enterprise.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні вітчизняні промислові підприємства, особливо в легкій промисловості, знаходиться в занепаді. За останні роки спостерігається зменшення обсягів виробництва, моральне і фізичне старіння технологічного обладнання, відбувається відтік фінансових ресурсів та висококваліфікованих кадрів на підприємствах легкої промисловості в Україні. Відсутність суттєвих зрушень у формуванні і реалізації пріоритетів розвитку легкої промисловості призвела до зростання збиткових підприємств галузі і погіршення стану всієї переробної промисловості.

Найбільш дієвим шляхом подальшого розвитку підприємств легкої промисловості є активізація їх інноваційної діяльності, оскільки саме інновації здатні вивести підприємства з кризового стану.

Виходячи з цього, актуальним питанням є обґрунтування інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості, що забезпечить підвищення їх конкурентоспроможності, збільшення випуску якісної продукції нового покоління, вихід на нові ринки збуту, а це, в свою чергу, забезпечить зростання прибутковості виробництва та допоможе підприємствам галузі зайняти гідне місце на вітчизняному та зарубіжному ринках.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичним та практичним аспектам інноваційної діяльності підприємств промисловості присвячені дослідження вітчизняних науковців, як М.П. Денисенка, В.М. Гейця, Ю.В. Гончарова, Ю.О. Буренко, К.Ю. Сіренко. Але й нині залишаються дискусійними питання щодо розробки, обґрунтування та впровадження інновацій на підприємствах легкої промисловості.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану, виявлення недоліків, переваг та перспектив розвитку інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості в Україні.

Виклад основного матеріалу. Українська легка промисловість сьогодні є потужним багатогалузевим комплексом з виробництва товарів народного споживання та одна із небагатьох галузей господарства зі швидким обертанням капіталу. Вона забезпечує приблизно 72 тис. робочих місць. Цей соціально вагомий сектор економіки орієнтований на кінцевого споживача. Потенціальні можливості підприємств легкої промисловості дозволяють виробляти широкий спектр товарів народного споживання, здатних задовольнити попит на внутрішньому ринку.

За результатами 2014 року обсяг реалізації промислової продукції за видом економічної діяльності «Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів» склав 10 млрд. грн. або 1,2% від загального обсягу реалізованої продукції переробної промисловості [1].

Будь-яка ідея, практика або об'єкт, сприйманий як новий, є інновацією, якщо результат від впровадження нововведення можливо виміряти часом з моменту його першої появи або відкриття [2].

Основним результатом інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості є освоєння інноваційних видів продукції, впровадження нових прогресивних технологічних процесів, придбання нових технологій.

Аналіз статистичних даних [3] показує, що у легкій промисловості чітко вираженої тенденції щодо впровадження інновацій немає. Протягом 2014-2015 років відбулося скорочення майже вдвічі не тільки загальної кількості підприємств галузі, але і тих, що займались інноваційною діяльністю. Інноваційно активними є близько 10% підприємств, що критично оцінює інноваційність легкої промисловості. Переважна кількість зазначених підприємств інноваційну діяльність здійснювала

шляхом придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (табл. 1).

Таблиця 1

**Кількість підприємств легкої промисловості за напрямками
проведених інновацій**

Рік	Усього	У т.ч. займалися інноваційної діяльністю	З них витрачали кошти на:				
			внутрішні НДР	зовнішні НДР	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	інші зовнішні знання	інше
2014	622	82	7	1	56	3	20
2015	304	40	2	-	26	1	9

На здійснення інноваційної діяльності в 2015 році спрямовано лише 40469,7 тис. грн., що становить лише 43% фінансування 2014 року. В 2014 році третина витрат була спрямована на внутрішні НДР, а в 2015 році ця частка зменшилась до 24%. Частка витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення зросла з 61,8% в 2014 році до 74,7% в 2015 році (табл. 2).

Таблиця 2

**Розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності,
тис. грн.**

Рік	Усього	У тому числі на:				
		внутрішні НДР	зовнішні НДР	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	інші зовнішні знання	інше
2014	94637,4	33528,1	25,0	58488,1	3,5	2592,7
2015	40469,7	9586,1	-	30241,2	7,9	634,5

Інноваційна активність підприємств значною мірою залежить від обсягів фінансування капіталу та можливих джерел залучення фінансових ресурсів (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами

Рік	Усього	У тому числі за рахунок коштів:		
		власних	державного бюджету	кредитів
2014	94637,4	89121,7	-	5515,7
2015	40469,7	40263,4	206,3	-

У 2014-2015 роки основним джерелом фінансування інноваційної діяльності легкої промисловості в Україні залишалися власні кошти підприємств, майже 94% загального обсягу фінансування – в 2014 році та майже 100% – в 2015 році. Друге за важливістю джерело фінансування – кредитні ресурси. Кредитне фінансування інноваційної діяльності легкої промисловості відбувалось в 2014 році і становило 6% від загального обсягу фінансування. В 2015 році кредитування інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості відсутнє. Участь держави у фінансуванні інноваційної діяльності на підприємствах галузі обмежена лише коштами державного бюджету і не перевищила 0,51% від загального обсягу джерел фінансування у 2015 році. Місцеві бюджети протягом 2014-2015рр. не фінансували взагалі інноваційної діяльності підприємств галузі.

Галузь відчуває гостру потребу у нарощуванні обсягів інвестицій та диверсифікації джерел їх надходження. Для залучення іноземних та вітчизняних інвестицій необхідно підвищити інвестиційну привабливість підприємств та стабілізувати політичну ситуацію в Україні. В нагоді може стати досвід світової практики фінансового забезпечення інноваційної діяльності неформального ринку венчурного капіталу, де працюють

індивідуальні інвестори, які безпосередньо інвестують власні фінансові ресурси в нові малі фірми [4].

Таблиця 4

Кількість підприємств легкої промисловості, що впроваджували інновації

Рік	Усього	У тому числі:			
		впроваджували інноваційні процеси	з них маловідходні, ресурсозберігаючі	впроваджували інноваційні види продукції	з них нові для ринку
2014	60	34	11	26	3
2015	38	24	5	12	2

Для оцінки результативності інновацій в українській статистиці ідентифікують два рівні: нова продукція для ринку та нова продукція для підприємства. У 2014 р. 34 підприємства легкої промисловості реалізували інноваційну продукцію, яка є новою для підприємства, та усього 4 підприємства реалізували інноваційну продукцію, яка є новою для ринку. В 2015 році ситуація значно погіршилась, оскільки загальна кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію, зменшилась з 34 до 21 (табл. 5).

Таблиця 5

Кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію

Рік	Кількість підприємств, що реалізували промислову продукцію	Кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію	У тому числі	
			продукцію, що була новою для ринку	продукцію, що була новою тільки для підприємства
2014	622	34	4	34
2015	304	21	2	20

Тенденція щодо зменшення кількості інноваційно-активних підприємств легкої промисловості зумовила як абсолютне, так і відносне

скорочення обсягів реалізованої інноваційної продукції цих підприємств у загальному обсязі промислової продукції.

Таблиця 6

Обсяг реалізованої інноваційної продукції підприємствами легкої промисловості

Рік	Усього		Із загального обсягу реалізованої інноваційної продукції			
	тис. грн.	у відсотках до загального обсягу реалізованої промислової продукції	тис. грн.		У відсотках до обсягу інноваційної продукції	
			продукція, що була новою для ринку	продукцію, що була новою тільки для підприємства	продукція, що була новою для ринку	продукцію, що була новою тільки для підприємства
2014	283843,2	8,3	29723,0	254120,2	10,5	89,5
2015	112847,2	0,8	56513,1	56334,1	50,1	49,9

Аналізуючи табл. 6, можна спостерігати суттєве зменшення з кожним роком реалізованої інноваційної продукції легкої промисловості. У 2015 р. у порівнянні з 2014 р. вона скоротилася на 170996 тис. грн. Найбільшу частку в 2014-2015 рр. займала реалізована інноваційна продукція, що є новою тільки для підприємства. У 2014 р. у загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції її частка займала 89,5%, проте в 2015 році – знизилась до 49,9%. Такий дисбаланс спричинений необхідністю підвищення конкурентоспроможності підприємств шляхом оновлення асортименту згідно потреб ринку.

Крім того за останні роки збільшилася частка підприємств, на діяльність яких вплинули фактори, пов'язані з інвестиційними ризиками, недосконалістю законодавства, неплатоспроможністю замовників. З перерахованих факторів найбільшу частку займає нестабільність політики (16%), уряду (10%), труднощі з фінансуванням (14%), податкова політика (10%) та корупція (10%) [5, с.151].

Серед чинників, які гальмують інноваційну діяльність можна виділити: брак інформації про нові засоби та технології, недостатня

можливість кооперування з іншими підприємствами і організаціями, майже повністю відсутня інформація про ринки збуту [6].

Висновки. Аналіз інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості засвідчив їх низьку інноваційну активність. Розглянуті в статті фактори не є вичерпними, хоча вони значною мірою гальмують інноваційну діяльність промислових підприємств усіх видів діяльності. Тому детальна оцінка причин такої ситуації потребує подальшого дослідження

Література:

1. Легка промисловість України: реалії та перспективи розвитку. Експертно-аналітична доповідь / Колектив авторів під науковою редакцією д.е.н., професора, член-кор. НАПН України І. М. Гриценка. – К.: КНУТД, 2015. – 82 с.
2. Зайцева Л. О. Особливості розвитку інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості України / Бізнес Інформ. – 2014. – №5. – С. 150–154.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2015 році / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
4. Сіренко К.Ю. Оцінка інноваційної діяльності легкої промисловості України / К.Ю. Сіренко // Чернігівський науковий часопис. Серія 1, Економіка і управління № 1 (4), 2013. – С. 73-81.
5. Касьян З. Е. Діагностика інноваційної діяльності вітчизняних підприємств легкої промисловості [Електронний ресурс] / З. Е. Касьян, Т. Є. Воронкова // Вісник КНУТД: – 2012. – №1. – С. 145-152.
6. Сіренко К. Ю. Перспективи розвитку інноваційної діяльності легкої промисловості України // Інноваційна економіка – 2012. – №9. – С. 60-67.